

Släktföreningen Isak och Maria Svanströms efterkommande

Sammandrag av släktens tidigaste historia

Källor: A.M. Lassenius "Släktbok 1725 - 1949" från 1949, släktboken "Isak och Maria Svanström och deras efterkommande", 1989, samt släktboken "Matts och Maria Svahnström och deras efterkommande", 2000.

Den äldsta kända släktmedlemmen **Thomas Josefsson** är född ca 1655, och bodde 1698-99 i Finby, Nagu, och 1701 i Sellmo, samt d. i Druckis 1739. Han var gift i Nagu 24.6.1698 med **Anna Eriksdotter** från Finby i Nagu, dog i Druckis, begravnen 2.2.1732. De hade två barn, Mikael, döpt i Nagu 24.9.1699, begravnen 17.12.1699, samt Henrik, döpt i Nagu 2.1.1701.

Henrik Thomasson (son till Thomas Josefsson och Anna Eriksdotter), bodde i Druckis i Nagu 1726 – 1741 varefter han flyttade till Houtskär och blev bonde på Lillstu Piis i Björkö, åtminstone från 1748. Dog på Lillstu Piis, begravnen 9.8.1761. Han var gift med **Kristina Eriksdotter**, d. 29.1.1764 vid 61 års ålder.

Barn (födda i Druckis i Nagu):

1. Anna döpt 10.7.1726
2. Erik döpt 26.10.1728, begravnen i Houtskär 3.11.1728?
3. Katarina döpt 26.10.1729, gift i Houtskär 1748 med Henrik Mattson f. 8.1.1723 på Mossala i Houtskär, d.1776 på Lillstu
4. Kristina döpt 24.8.1731, begravnen i Nagu 1731
5. Ingeborg f. 30.5.1733
6. Matts f. 15.2.1736, begravnen 8.8.1798
7. Henrik f. 1.9.1738, begravnen i Nagu 29.10.1738
8. Mikael f.21.12.1739, d. i Nagu 20.2.1740
9. Anders döpt 18.10.1741
10. Maria döpt 18.10.1741

Matts Henriksson (son till Henrik Thomasson och Kristina Eriksdotter), f. 15.2.1736 i Druckis i Nagu kallas 1795 och 1798 Norrback. Kallas dräng på Lillstu 1763 och på Frans i Björkö 1771, och kallas 1795 och 1798 inhysing i Björkö. Död i Björkö i slag, begravnen 8.8.1798. Gift i Houtskär 13.11.1763 med **Margareta Andersdotter**, f. i Björkö, Houtskär 30.12.1731, död 28.1.1795, dotter till Anders Henriksson på Backas, begravnen 8.3.1772, och Märta Thomasdotter från Mossala, döpt 12.10.1701, d. på Storstu i Björkö, begravnen 10.1.1773.

Barn (åtminstone):

1. Henrik f. på Björkö 2.10.1765, d.11.8.1810
2. Margareta f.30.12.1731.på Frans i Björkö, d. 28.1.1795

I Henrik och Helena Mattson

Henrik Mattson (son till Matts Henriksson och Margareta Andersdotter) var född i Houtskär 2.10.1765. Han var dräng på Jälist och senare på Sellmo. År 1795 gifte han sig med **Helena Henriksdotter**, född 24.7.1769 på Piparby i Nagu, d. 26.10.1837, dotter till torparen Henrik Henriksson på Kutil i Vikom och Kivis, f. 30.11.1725, d. 12.3.1800, och hans hustru Catarina (Carin) Henriksdotter, f. 8.3.1730, d. 1802.

Henrik och Helena flyttade 1796 till den obebodda holmen Wandrock nordväst om Nagu-Storlandet, började bryta land och anlade ett torp. Man antar att namnet Wandrock är en blandning av holländska och engelska och skulle betyda "Vändberget". Bergen på holmen är verkligen mycket höga och huvudfaret från Åbo till Östersjön vänder vid Wandrock nästan vinkelrätt mot söder.

Torpet på Wandrock var ett 2 dags torp, vilket betyder att man var tvungen att göra två mandsdagsverken per vecka till Thoras för att få besitta torpet. Efter idogt arbete fanns där två kor, häst eller dragoxe och ca 10 får. De fick sju barn 1797 – 1810.

Den 11 augusti 1810 ändrades den stora familjens livsbetingelser mycket plötsligt. Sonen Isak berättade år 1862 följande för sin son Robert: "Henrik Mattson hade med sin son Matts, som då var 13 år gammal, begivit sig att fiska. De hade tagit iland vid en klippa i sjön, Rödgrundet, och höll på att rengöra skötorna, då de varnade att båten slitit sig lös och befann sig på drift ett stenkast från klippan. Fadern, som var en snäll simmare, kastade av sig kläderna och försökte simmande nå båten, men den höga sjögången omöjliggjorde detta, varför han vände, men orkade ej mer till klippan utan drunknade. Då Matts kom hem till modern med sorgbudskapet sade denna: "Gud nåde mig, vart skall jag taga vägen med er alla, vi får väl gå ut och tigga".

Det berättas att Matts, då han blev ensam på Rödgrundet, efter en stund varnade en mindre jakt som närmade sig. Matts ropade att den åländska seglaren först skulle hämta den drivande båten. Efter att ha berättat vad som hänt och sedan han försäkrat sig orka ro båten hem seglade jakten vidare. Matts rodde dock inte till hemviken utan landade vid närmaste udde. Gick över holmen och träffade modern vid stranden, som tvättade. Då hon frågade hur han kom den vägen hem, berättade han det sorgliga budskapet. Moster Stina med man från Jälist kommo snart och hjälpte dem att få upp skötorna och draggade men förgäves, där var 20 famnar vatten. Efter 14 flöt Henriks lik, som en annan fiskare påträffade, varefter han snart begravdes.

Den drunknade fadern var 45 och änkan endast 37 år. Matts var 13 år och det sjunde och yngsta barnet 18 veckor. Alla arbetade dock efter förmåga och det gick framåt. Senast vid 15 års ålder flyttade barnen i allmänhet från hemmet för att själva förtjäna sitt uppehälle. Hemma fick barnen lära sig ABC. Någon gång kom en s.k. skolmästare till hemmet för att lära de äldsta barnen att läsa och skriva. Detta skedde då barnen var ca åtta år.

Helena dog 1837, vid 68 års ålder. Matts fortsatte som torpare efter modern på Wandrock. Man livnärde sig främst på fiske, jakt och vad de små odlingarna gav. Arbetena på de små varven eller på skutorna var även en vanlig födkrok för männen i de ofta stora familjerna.

Henrik och Helenas barn antog namnen Svahnström, Svanström och Swanström:

Matts Svahnström, f. 18.2.1797, d. 10.10.1865

Henrik Svahnström, f. 27.1.1799, d. 1844

Isak Svanström, f. 26.3.1801, d. 10.5.1872

Maria Svanström, f. 23.7.1803, d.14.1.1836, flyttade till Rimito

Fredrik Swanström f. 9.7.1805, d. 2.8.1893

Erika Svanström f. 9.10.1807, d. 27.5.1847

Johanna Svanström f. 2.4.1810, d.7.4.1881, flyttade till Rimito

II Isak och Maria Svanström

Isak Svanström (son till Henrik Mattson och Helena Henriksdotter), f. 26.03.1801 på Wandrock i Nagu socken, d. 10.05.1872 på Skata i Nordsjö, Helsinge. Gift 13.12. 1835 med **Maria Henriksdotter**, f. 17.11.1807 på Biskopsö Mellangård i Nagu, d. 27.08.1886 på Marielund i Nordsjö i Helsinge socken.

Isak Svanström föddes på Wandrock i Nagu 26.03.1801 som tredje barn till torparen på Wandrock Henrik Mattsson, som drunknade 1810 och Helena Henriksdotter. Isak gav 1862 följande skildring av sitt liv. Den nedtecknades av hans son Robert, vars text här återges med nutida stavning och några förkortningar men utan andra ändringar. Några förklaringar har tillfogats inom parentes. Redigeringen har gjorts av Georg Luther.

Isak berättade, att efter faderns död "alla arbetade efter förmåga och hjälpte mor och det gick ändå framåt. Hemma lärde jag mig ABC och sedan fick jag hemma en skolmästare 3 veckor, som lärde mig läsa vid 8 år. Matte (d.v.s. Isaks äldste bror) lärde han skriva och av honom lärde jag mig. Det är min enda lärdom."

"Vi voro alla hemma, tills vid 15 års ålder Henrik (född 1799) flyttade till Toras, där han var i 16 år. Därefter lämnade jag hemmet vid 22 års ålder och tog tjänst som dräng hos min kusin, bonde på Mielis Nystu, som ligger vid sjön omkring 1/2 mil hemifrån. Där arbetade jag i 4 år. Där byggde jag den första båten, en liten mjölkbåt på egen hand, varmed de foro att mjölka till en holme. Sista året begärde jag 2 veckor ledighet att få bygga en slup, som jag sålde åt senatoren och inspektören för lotsverket Abraham Arvid Finckenberg till lotsjakten för 25 riksdaler, vilka jag liksom alla pengar jag förtjänade noga sparade, så att jag en liten tid därefter kunde låna åt unge

Finckenberg (troligen Gustaf Adolf F. på Toras) 100 riksdaler mot 6 % ränta. Då ansågs jag redan som rik och blev erbjuden fogdesyssla på Kivis herrgård, som ägdes av en styrman Claesson, vars fader hette Petrej. Där var jag fogde i 2 år. På det andra var jag ut och segla på Stockholm på galeas, 3 resor för 8 riksdaler i månaden."

"Då sökte sig (Abraham Arvid) Finckenberg på Villinge en duglig karl och jag blev därtill rekommenderad av Finckenberg' ne, varpå jag kom med Finckenbergs galeas, som förde tegel och spannmål från hans egendom Viken (Vikom?) till Helsingfors om hösten år 1829. Hos Finckenberg var jag som kusk under vintrarna och seglade om somrarna på inspektörsjakten för lotsverket som timmerman för 30 rdr i månaden och 20 rdr för vintern. Sedan jag varit ett år blev han utan fogde på Vikom och skickade mig dit och bad mig komma tillbaks nästa vår om jag ej skulle trivas och så skedde även. Där hade jag också mycket bekymmer att svara för allt. Därefter tjänade jag Finckenberg åter i 4 år som timmerman och kusk."

"Den 19 september 1834 blev jag antagen som kvartersman på lotsjakten för 50 rubler, vid vilken post jag kvarstod i 4 års tid, varunder jag var om vintrarna på Villinge och även om somrarna sedan jag gifte mig, vilket skedde år 1835 den 13 december med Maria Sederström, som var änka efter skärgårdsstyrman i lotsverket Palmroos. . . Sedan jag tog avsked från lotsjakten efter (att) Finckenberg fått avsked (31.1.1838) , tjänade jag honom ännu i 2 år som fogde, varunder Emilie föddes den 2 maj 1836 och Robert den 1 april 1838. Denna tid var jag allt ännu skriven i staden - 1840 om hösten flyttade jag som fogde till sekter (Nils Adolf) Rosenbröijer på Degerö. Kort förut om hösten hade Finckenberg avlidit och Villinge såldes till grevinnan Armfelt för 6000 rubel. Kort därefter brann byggningen på Villinge. Första året jag var där var jag nära att mista livet i kvarnen. Våren 1841 såldes Degerö till bergmästaren (Fredrik) Tengström och jag kvarstannade som fogde. Där föddes Charlotta den 3 augusti 1842, Amanda den 26 oktober 1845 och Erika den 18 maj 1848, som dog den 29 januari 1850. Om våren 1849 köptes Degerö av generalguvernören Rokassowskij och jag tjänade honom som fogde och inspektor ända till den 1 november 1851, då jag flyttade till kommerserådet (Fredrik Adrian) Gadds varv i Helsingfors."

"År 1844 började jag fundera på Skatan som då var kronohemman med en gammal stuga som blott hade små gluggar till fönster. Skog växte på ängarna och åkrarna voro blott några små plättar i backarna. Jag började en process med (ägaren av rusthålet Backmans i Nordsjö, assessorn Anders Johan) Chydenius, som räckte i 4 år, då jag slutligen vann för Lindblad och immissionsbrev därpå (utfärdades) den 6 juni 1848. Därefter köptes den till skatte för 5 rubel och jag köpte den av Lindblad för 250 rubel. Processkostnaderna stego till omkring 350 rubel. (Kronobonden på Skata Johan Hansson dog 1813. Hans son Karl Lindblad, f. 1795, var husbonde till 1830-talet och kallas sedan i kyrkboken "felaktig", d.v.s. han blev invalid. När han tydligen inte längre kunde sköta hemmanet kom Henrik Lassenius - som 1835 hade förlorat sin fädernegård Lassas i Tali - som "förvaltare" till Skata och bodde där med sin familj till 1848. Karl Lindblads son, bleckslagargesällen Karl Fredrik Lindblad "skatteköpte" då Skata - d.v.s. som formell husbonde köpte han av kronan äganderätten till jorden - varefter han omedelbart sålde Skata till Isak Svanström). 1848 tog jag Adler hit till arrendator på 5 år, men som han vanhävdade det, varunder han dock enligt kontrakt byggde upp boningsstugan och upptimrade ladugårdsbyggnaden, flyttade jag hit om hösten 1852 först på udden och reparerade upp dem. Om våren skilde jag Adler

häriifrån och flyttade själv hit upp. (Torparsonen från Marudd i Botby Samuel Adler, f. 1821, bodde enligt kyrkboken som arrendator på Skata 1849 - 54). Under första året förfärdigade jag fähuset och stallet och uppförde ny badstuga med brännhus samt smedja. Åkrarne upparbetade Adler ändå något, dock skördade jag här första året endast 12 tunnor råg efter Adler och 60 tunnor potäter efter 8 tunnors utsäde av eget. 1856 byggdes ny källare och 1862 ny ria. Då jag kom hit fanns här omkring 7 tunnland åker och nu efter 10 års vistelse är här i det närmaste dubbelt så mycket. Första åren fick jag blott omkring 25 korgar dåligt hö, (men) 1860 skördade jag 33 tunnor råg, 150 tunnor potäter, 5 tunnor havre och 5 tunnor korn samt 80 korgar hö, inberäknat 20 korgar timotej."

Här slutar Isak Svanströms berättelse om sitt liv. Våren 1868 var Isak svårt sjuk i "den gångbara febersjukan", som skördade många offer i bygderna, bl.a. svärsonen Alexander Lassenius på Porslax. I augusti 1869 skriver Isak till sonen Robert om "de fattiga tiderna", då alla besparingar från ungdomsåren stryker med och den 30.12. samma år meddelar han att "mitt skägg är långt och vitt och mina fötter staplar till gravens bädd". I december 1871 är han igen dålig och säger att "det står till Gud om jag skriver flera brev till dig". Isak Svanström dog på sitt hemman Skata i Nordsjö by, Helsinge, den 10.5.1872 och ligger begravnen vid Östersundom kapell. I oktober skriver dottern Emeli till sin bror att nästan det sista han talade var ett tack för hälsningen i Roberts brev.

Isak gifte sig i Helsingfors 13.12.1835 med Maria Henriksdotter i hennes andra gifte. Han kallar henne Sederström, men i kyrkböckerna nämns hon utan släktnamn. Maria föddes 17.11. 1807 på Biskopsö Mellangård i Nagu, där hennes föräldrar Henrik Johansson och Maria Andersdotter var värdfolk. Hon bodde kvar på Mellangård hos dem och slutligen hos sin äldste bror Anders tills hon 28.11.1830 gifte sig i Nagu med skärgårdsstyrmannen i lotsverket Josef Palmroos, f. i S:t Marie 11.6.1800. Han var stationerad i Helsingfors och familjen bosatte sig där. En son Teodor Mauritz Palmroos föddes i Helsingfors 22.9.1831, men hann inte ens bli en månad gammal innan han dog där 19.11. samma år. Tre år senare blev Maria änka, när Josef Palmroos dog i rödsot 7.9.1834 i Helsingfors. Efter att ha gift om sig 1835 delade Maria Isaks öden. Efter hans död bodde hon kvar på Skata. Först hade hon bara en äldre dräng, men senare också en yngre. Någon släkting bodde vanligen med henne, åtminstone under vintrarna. Sommaren 1874 bodde familjen Palmqvist troligen på Skata som sommargäster. Svärsonen Ferdinand Schulman på Fallbacka hjälpte Maria på många sätt och han omhändertog både bouppteckning, auktioner, arvsskiftesfrågor och försäljningen av Skata den 7.7.1874 för 16000 mark till senatskanslisten Alexander Jansson på Rastböle i Nordsjö. Maria fick rätt att disponera de fyra kamrarna till 15.5.1875. Från våren 1875 bodde Maria hos sin dotter Charlotta och svärsonen Ferdinand Schulman på Fallbacka, synbarligen ända till hösten 1879, då hon började sköta barnbarnen Mauritz och Karl Lassenius skolhushåll i Helsingfors, åtminstone tidvis vid Kaserngatan 1. Detta fortgick åtminstone från våren 1881 till våren 1882. Mellan uppehållen i staden bodde hon på Fallbacka eller Porslax och flyttade i januari 1882 till Marielund. Maria hade i huvudsak varit rätt kry utom ett 15 dagars besök på Klinikum för ögonen, och i augusti 1884 var hon "lite krasslig" på Marielund. Hon avled 27.8.1886 vid 78 års ålder, men var det skedde framgår inte av bevarade brev. Hon är begravnen bredvid sin man i Östersundom.

Isak och Maria hade följande barn:

III

Emilia Maria, f. 2.05.1836, d. 7.08.1928. Gift Lassenius.

August Robert, f. 1.04.1838, d. 19.03.1901. Hustru Hilma Palmqvist.

Charlotta Helena, f. 3.08.1842, d. 21.08.1935. Gift Schulman.

Amanda Sofia, 26.10.1845, d. 2. 10.1911. Gift Winberg.

Erika, f. 18.05.1848, d. 29.01.1850.